

ΑΓΝΩΣΤΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΩΝ 50 ΚΡΗΤΙΚΩΝ

Μετά την 'Αλωσι της Κωνσταντινουπόλεως. Μιά φούχτα παλληκαριών που σκατίζει το Σουλτάνο. Οι δύο 'Αμπαδικοί καπεταναίοι. Μιά δραματική σκηνή. Ο Ζαγανός Πασσάς και ο Μωάμεδ. Μιά περίεργη συγχρομυθία. Με την Αυτοκρατορική Σημαία άνοιχτή. Τι διηγείται ο Φραντζής, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΤΗΝ τραγική ιστορία της 'Αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως υπάχει κ' ένα άγροστο στους πολλούς επεισόδια, το όποιον έν τοίπως διεσώθη από προφορική παράδοση.

Τήν ημέρα της 29 Μαρτίου 1453 ο Σουλτάνος, Μωάμεδ ο Β', ήταν στην άκμή των θριάμβων του. Το προαίονιο όνειρο των Τούρκων — ή φιλοδοξία να καταστήσουν την Κωνσταντινούπολη πρωτεύουσα του Εθνοπαϊκού κράτους του — είχε εκπληρωθή. Ο Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος ο Παλαιολόγος δέν ήτρχε πια στη ζωή. Τα άπορήτα τεύχη είχαν κερικενθή και οι πόρτοι τους είχαν όλοι καταληφθή από τους Τούρκους. Η αυτοκρατορικές σημαίες, με τους διακεφάλους άστούς, ήταν καταξερικιστή και στη θέα τους κημάτιε παντού ή σημαία της 'Ημισελήνου. Ο Σουλτάνος γεμάτος χαρά, διεκρίττε με ζωηραισμό το θρίαμβό του, λέγοντας: — «Τώρα πια είμαι κίριος όλης της χώρας!»

Τότε, έπροχώρησε με κάποια δειλία στον κατακτητή Μωάμεδ ο Ζαγανός Πασσάς, τον έπροσάνησε και του είπε:

— «Όχι άκόμα, κίριε! Δέν είναι άκόμα όλόκληρος ή χώρα στην έξουσία σου!»

«Αν κανέναν άλλος, στις στιγμές έκείνες της μέθης και του θριάμβου, τολμήσει να έξοτιοισή τέτοιος λέξεις μπροστά στο Σουλτάνο και ν' άμφοισθητή ή λαμπρότητα της νίκης του, σίγουρα θα έχανε τη ζωή του. 'Αλλ' ο Σουλτάνος έκτιμοσε ιδιαιτέρως τον Ζαγανό Πασσά και τον έσέβετο για την ειλικρινειά του. Δέν έθίμωσε λοιπόν μαζί του, άλλ' άπλάως έξελέγη. Και καταθέτοντάς τον έκληρωτος, ότρησε:

— Πώς; Δέν είμαι λοιπόν άκόμα κίριος όλης της πόλεως; Τί συμβαίνει;!

— Υπάχει άκόμα ένας Πύργος, άπάντησε ο Ζαγανός, που άπιστοέκτα στις έπιθέσεις μας. Είναι ο μόνος πύργος, στον όποιο έξακολουθεί άκόμα να κημάτιζε περιήγανα ή αυτοκρατορική σημαία του καταλυθέντος Βυζαντινού Κράτους.... Λίγοι άντρες, όχι περισσότεροι από πενήντα, κατέχουν τον πύργο έκείνο. Είναι πενήντα, άλλα τρομεροί. Στέκουν στις επάλξεις και άποχρούουν με καταληρωτική έπιδειξίότητα και άνδρεία τις έπιθέσεις του γενναίου στρατού μας.... Οι άντρες αυτοί έχουν το καράφι τους έτοιμο, μοιροβν να φύγουν και να σωθούν. Δέν φεύγουν όμως! Όταν ο στρατός τους προσκαλεί να παραδοθούν, άπαντούν με γέλια ή με βροσιές. Είναι κατ' αξιοθαύμαστο, Κίριε!...

Ο Σουλτάνος τ' άκουσε όλα αυτά σκεπτικός ο έπειτα είπε:

— Έχεις δίκιο! Μά τον 'Αλλάζ, είναι αξιοθαύμαστο! Πενήντα μόνο!... Θέλω να ιδώ με τα ίδια μου τα μάτια τα θάματα της άνδρείας τους!

Άμέσως ο Σουλτάνος διάταξε να του φέρουν το άλογό του, έκαθάρικε και πήγε προς τον Πύργο ο τούτο 'Αλέξιος (το όμιλεμον Μπαξέ Καπουσ), τον όποιον ο Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος είχε έμπιστευθή στους πενήντα Κρητικούς μιάς γαλέρας, που την χωρνούσαν δυο καπεταναίοι, ο καπετάν Μανώλης και ο καπετάν Λευτέρης, Άμπαδιανοί, πρώτα ξαδέφια, ναυτικοί και τόν άρμάτων.

Στρατός πολλός έβρον τον Πύργο, κινώντας λισσοειδές έφρόδους, τις όποιες όμως οι γενναίοι Κρητικοί άντέχρουν, σοκορρίζοντας το θάνατο. Ο Σουλτάνος έφρασε σε μία στιγμή, που οι Τούρκοι, τσαζαμεύον, έσώρχαν από τον τόπο της μάχης δεκά νεκρούς και κερκιστούς τραυματίες.

Ο Σουλτάνος παρακολουθούσε την κατάσταση κ' έστεκε κατάληπτος. Τη στιγμή έκείνη ο έπ κερκάλης της έπιθέσεως Τούρκους Πασσάς έφώναξε στους Κρητικούς με την πολεμική σάλπιγγα (τον τηλεβόα):

— «Άδικα πολεμάτε!... Η Πόλις έπτεσε... Ο Βασιλεύς σας έσκοτώθη... Ο Σουλτάνος μας έμπεξε στην Πόλι, καβαλλάρης!... Παραδοθήτε! Παραδοθήτε!...

Τότε ψηλά, από τον Πύργο, ο καπετάν Μανώλης έφώναξε:

— «Ε, δά τί; Κί' άν έπήρκανε ο Σουλτάνος την Πόλι, τούτονα δά τον Πύργο δέν θα τον πάρη ποτέ!»

— Είσαστε τρελλοί!... — Διαόλου παλήτορνε... Να ποιοί είναι τρελλοί!

Και ο καπετάν Μανώλης, έπίδεδιος τοξότης, έτόξευσε κ' έστειλε το βέλος του κατ' έθείαν στο στήθος του Πασσά, ο όποιος κλιτιστηρε στη γη, βαρετά λαβομένος. Ο τραυματιομός του Πασσά έξερεθήσε τους Τούρκους. Νέα έφρόδος έγινε, μα άπερνούστη κ' αυτή με την ίδια έπιτυχία και με νέες ζημιές για τους έχθρους.

— Διαόλε τ' άποθαμένους σας, παλήτορνε! έφώναξε τώρα κ' ο καπετάν Λευτέρης. 'Γνα φεύγτε, μορέ;! Έλάτε πάλι να σκοτώσω κ' άλλους!...

Ματαίως όμως προσκαλούσαν τους Τούρκους οι μανιαζμένοι Κρητικοί. Ο Σουλτάνος διάταξε να μη γίνη άλλη έφρόδος. Η άλήθεια είναι ότι ο Μωάμεδ θα πορούσε, μεταφρέοντάς τα κανόνια του και διεκθινοντάς τα έναντι του Πύργου, να έξαρνήσει από το πρόσωπο της γης το τελευταίο έκείνο λείψανο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Θα πορούσε να οίξη έναντι του όλο το βάρος του στρατού του.

Δέν το έκανε όμως για δυο λόγους: Πρώτον γιατί ο θρίαμβος της ημερας έκείνης τον είχε κάνει μαλακότερο, και δεύτερο γιατί τον έθίμωσε ή άνδρεία των λίγων έκείνων λευκοτάκτων Κρητικών. Άπεφάσισε λοιπόν να τους φερθή, όχι σαν πρός κερκινούς, άλλα σαν πρός γενναίους έχθρους, που έχουν δικαιοματα συνθηκολογίας και έπαθλής όθων. Η θέληση αυτή του Σουλτάνου διεμνήθη στους πολιορκουμένους Κρητικούς.

— Ο κίριος μου, δέν θέλει να παραδοθήτε, έφώναξε προς αυτούς ο Ζαγανός Πασσάς. Θέλει να συνθηκολογήσετε μαζί του και να φύγτε, χωρίς να σας περική κανείς και με όλες τις τιμές του ποέμου!

Οι Κρητικοί στάς άγάς, άντέρρουν την πρόταση αυτή. Έπειτα όμως σκέφτηκαν καλύτερα και είπαν, ότι ή ζωή τους, (που θα έχαντο άνοφελώς στο μέρος έκείνο), θά πορούσε ίσως να χρησιμοποιε σε άλλες άνίγκες της Πατρίδος. Δέχτηκαν λοιπόν να συνθηκολογήσουν, άλλα με τους όρους που θα έπρεβαλλον αυτοί στον Πορθητή.... Ο καπετάν Λευτέρης κατόρθωσε να πείση τον ξάδεφφό του καπετάν Μανώλη, να μην αναμνηξή στη συζήτηση, γιατί ήταν πολύ όξθθιδμος και θά τα θαλάσσωσε. Και άνέλεθε να υποβάλη αυτός τους όρους. Έφώναξε λοιπόν στους Τούρκους:

— Θα σας κάνουμε το κατήρι, επειδή μάζ παρακαλέσατε, και θα φύγουμε... Όμως θα φύγουμε όπως έμεις θέλουμε.

— Λέγεται, πώς;

— Το φουστό σας θ' άποτραβηξή ως ένα μίλι μακριά από τον Πύργο κ' έμεις θα βρούμε με τ' άρμάτα μας, τα πρώματα μας, τα σακιά που έχουν τις τροφές μας και με ό,τι άλλο θέλουμε και θα μπουσε στον καράφι μας.

Και το καράφι μας, έχοντας πάντα ύψομένο το Λάβαρο του Βασιλή μας, που τον έσοκωτάτε, θα περάση μπροστά από τα καράφια σας, θα βγη από το λιμάνι και θα πάη όπου θέλει.

— Γίνονται δεκτά, άπάντησε ο Ζαγανός, διεμνήνοντάς την άπάντη του Σουλτάνου.

Και μία συμφωνία άκόμα, έσυνέχισε ο καπετάνος των Κρητικών: Με το να συνθηκολογήσουμε τούτη τη φορά, δέν σημαίνει πως έξοφλήσαμε μαζί κάθε λογαριασμό. Στην πρώτη είκαιρία, που θα μάζ τύχη, θα έθρωμε να σας πολεμήσουμε και πάλι.

— Ένας τέτοιος όρος, άπάντησε ο Ζαγανός Πασσάς, δέν μορεί ποτέ να γίνη δεκτός.

— Ε, τότε κ' μεις δέν φεύγουμε από τον Πύργο. Έδώ θα μείνουμε να ζωούμε όλοι.

Έτσι ο Σουλτάνος αναγκάστηκε να δεχτή και τον όρο αυτό.

Σε κάποια ώρα οι πενήντα Κρητικοί, άρματομένοι, με τη σημαία τους άνοιχτή, με όλες τις άποσκενές τους, έδηγχαν από τον Πύργο, έμπτηκαν στο καράφι τους, ύψωσαν την Αυτοκρατορική σημαία με το Δικέφαλο Άετό και έβγχαν.

Ο σύγχρονος ιστοριογράφος Φραντζής διεγχετα το πολεμικό αυτό επεισόδιο έτσι:

«Ο δέ Σουλτάνος, θαμμάσας την γενναίότητα των άνδρων, διεμνήρνε αυτούς, ότι δύναγται άπελθειν, έλευθέρου αυτοί τε και ή γαύς αυτών, και πάσα ή άποσκευή, ήν είχαν και όττω γενομένων πάλιν, μόλις εκ του Πύργου τούτου έπεισαν άπελθειν».

